BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAŢIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
10 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei
Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 265 Miercuri 27 Septembrie 1939
10 Pagini P I I I I

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750
pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport
cu tariful poştal
şi valuta

ABONAMENTE
IN ŢARA
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CALATORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
şi UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMANA
şi UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACTIE: 3.30.15

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Căzuţi la datorie

In atentatul săvârşit împotriva rectorului universităţii din Cluj, este ucis agentul care îl întovărăşea.

In atentatul săvârşit împotriva preşedintelui Consiliului, este ucis şi agentul care îl întovărăşea.

Oameni căzuţi în îndeplinirea datoriei lor.

Pentru întinderea şi adâncirea acestui sentiment, care produce asemenea admirabile modele de umanitate, se cuvine ca ele să fie aşezate în consideraţiunea meritată.

Din fericire, cazurile de supremă abnegaţie, de subordonare a vieţei îndeplinirei datoriei cu sacrificiul personal, nu sunt prea rare.

Poliţişti şi jandarmi căzuţi pe frontul apărării ordinei, grăniceri răpuşi de bande înarmate, escorte atacate de arestaţi şi de complici încă liberi, oferă societăţii o mângâere şi o speranţă faţă de recrudescenţa instinctelor criminale.

Valoarea morală a acestor jertfe este cu atât mai mare cu cât este mai modestă situaţiunea celor ce pier şi mai evidentă dezinteresarea lor.

Asemenea acte dovedesc că există nenumărate şi nebănuite fiinţe care ştiu să găsească în noţiunea datoriei curajul sacrificiului.

Pretutindeni, devotamentul suprem în slujba intereselor obşteşti formează o preocupare specială şi concretizată în recompensarea morală a memoriei celor cari nu mai există şi în asigurarea celor rămaşi fără existenţă din cauza dispariţiei lor premature. Acţiune ce depăşeşte sfera faptelor izolate şi capătă caracter de exemplaritate pentru stimularea celor mai frumoase însuşiri ale omenirei.

Spre a ne referi numai la Franţa, cine nu ştie ce minuni de bravură morală determină de multă vreme slăvirea jertfelor făcute pentru ordine, pentru semeni, pentru credinţă, pentru orice cauză nobilă.

Un suflet generos a pus la îndemâna Academiei Române un fond însemnat, în scopul de a se încuraja abnegaţia şi sacrificiul.

Am aşezat la timp acest fapt în lumina meritată şi am arătat ce urmări morale poate să aibă, câtă nevoe este de desvoltarea resurselor de umanitate, zăgazul cel mai puternic în faţa puhoaelor antisociale.

Cu cât se va da mai multă atenţiune spiritului individual sau colectiv de îndeplinire a datoriilor publice şi sociale, cu atâta rezultatele vor fi mai multe şi mai însemnate.

GRIJA DE ŞCOALĂ

Statele ce se află în războl au socotit ca o datorie imperioasă şi urgentă luarea de măsuri pentru a pune, precât cu putinţă, pe copii la adăpost. La adăpost de bombe ucigătoare şi de alte orori ale războiului.

De aceea, chiar mai înainte de deslănţuirea ostilităţilor, copiii au fost evacuaţi din capitale şi din alte oraşe ameninţate să fie teatru de operaţii militare.

Ce impresionante şi înduioşătoare până la lacrimi sunt descrierile scenelor de despărţire şi mai ales fotografiile luate de ziarele din statele respective, în momentul când fiinţele mici şi inocente îşi luau rămas bun dela părinţii lor!

Pe feţele acestor părinţi se citea o durere cu atât mai mare, cu cât erau chinuiţi de îndoiala dacă le va fi dat să-şi vadă din nou iubitele lor odrasle.

Iată, am înaintea mea mai multe fotografii de acestea. Obiectivul fotografic a prins pe copii şi pe părinţii lor cu puţine minute mai înainte de plecarea trenului, care trebuia să transporte pe micii evacuaţi undeva la ţară sau în oraşe, despre care cel puţin se crede că vor fi cruţate de prăpădul ce s'a abătut asupra continentului nostru.

Vezi un copil pe care mamă-sa, din ai cărei ochi curg şiroaie de lacrimi, nu se mai îndură să-l lase şi să-l încredinţeze pe mâini străine. Această mamă plânge pentru odorul ei, iar gândul că soţul ei se găseşte pe front, pândit în tot momentul de moarte, nu este de natură să-i oprească lacrimile şi să-i mai potolească durerea.

Mai încolo, o fotografie redând o scenă, de asemenea înduioşătoare, dar mai puţin tristă. Un copil arată altui copil — prietenia între copii se încheagă aşa de lesne şi aşa de repede — ursuleţul de care nu s'a îndurat să se despartă. Ii povesteşte, pe semne, despre inteligenţa şi alte însuşiri ale acestui ursuleţ-jucărie.

Iată însă fotografia unui băeţaş de vreo zece anişori. Cărindu-şi în spinare bagajul ce i s'a dat, se arată mândru că e socotit ca om, care se poate descurca singur.

Şi tot fugind de ororile războiului, sute de copii polonezi au venit să caute adăpost şi mângâiere aici, în această ţară primitoare şi la poporul român, cunoscut de mult pentru simţămintele lui de omenie şi pentru spiritul lui de largă ospitalitate. Aceste sentimente sunt cu atât mai desvoltate, cu cât tot trecutul poporului român este un lanţ neîntrerupt de suferinţi grele şi de încercări cumplite şi cu cât n'a trecut mult de când nenorocirile războiului aduseseră vremuri de restrişte şi bejenie. Iar cine a suferit, înţelege mai bine suferinţa semenilor săi şi se simte mai înclinat să vină acestor semeni în ajutor.

De aceea, nu se încape măcar umbra unei îndoieli, că sărmanii copilaşi, cari, luând drumul pribegiei, au venit aici în ţară pentru a cere adăpost şi ocrotire, vor avea parte de toată grija şi de toate înlesnirile cu putinţă. Ne aşteptăm chiar ca ajutorul acordat de oficialitate să fie întregit de sprijinul iniţiativei particulare, al tutulor oamenilor de bine, cari ştiu ce este suferinţa şi mai ales suferinţa copiilor, fiinţe plăpânde şi fără de apărare.

Făcând urarea, împărtăşită de toată lumea dela noi, ca să fim feriţi de nenorocirea războiului, dar continuând a ţine rândurile strânse în cea mai desăvârşită unire şi solidaritate, să ne gândim şi cu prilejul acesta la copiii noştri, la copiii ţării şi să facem pentru dânşii, pentru creşterea şi formarea lor în cât mai bune condiţiuni cu putinţă, tot ce atârnă de fiecare din noi, prin cuvântul „noi" înţelegând atât oficialitatea, cât şi fiecare din noi în parte.

Se ştie, de pildă, că este mare numărul copiilor de oameni nevoiaşi.

Ca ajutor efectiv, comunele pot interveni cu procurarea de cărţi şi rechizite şcolare, cu înfiinţarea de cantine şcolare şi cu trecerea în bugetul lor anual a unor sume destinate clădirii de localuri de şcoale.

Este de prisos să stăruim asupra adevărului banal că, îngrijind de copii, îngrijim de cetăţenii de mâine şi asigurăm un viitor cât mai bun ţării şi neamului.

N. BATZARIA

Funeraliile primului ministru

Armand Călinescu

Măria Sa Marele Voevod Mihai şi membrii Casei Regale, la Curtea de Argeş, urmând carul funebru până la locul de veci

Curtea de Argeş, 14 Sept.
După terminarea serviciului religios s'au rostit următoarele cuvântări :

Cuvântarea d-lui I. Niculescu-Lungu

In numele ţărănimii

Jalnică Adunare,
Indurerată Familie,

Nu s'au depănat din nesfârşitul fir al vremurilor, decât 46 de ani, 46 de clipe, decând pe pe meleagurile acestui binecuvântat judeţ, în casa unui ostaş distins vedea lumina zilei un prunc, predestinat să ţină în mâinele sale, în vremuri de cea mai grea cumpănă, soarta unei ţări, destinele unui neam.

Ceeace predomina întreaga lui forţă, era dragostea lui fără seamăn pentru cei mulţi, setea lui nepotolită de a ajuta pe cei în suferinţă şi în nevoe, dorinţa lui arzătoare de a-i vedea pe toţi mulţumiţi.

Suferinţa altora muşca mai adânc şi mai dureros în inima lui chiar decât în cel aflat în suferinţă.

De aceea dintr'un început, dela primii lui paşi în viaţa socială s'a dăruit în întregime cu trup şi suflet, intereselor şi nevoilor ţărănimii pe care a iubit-o ca nimeni altul, iar de pe acest drum nu s'a abătut o clipă măcar, până în momentul când a fost răpus de gloanţele blestemaţilor fii ai diavolului.

De câte ori nu i-am văzut obrajii lui brăzdaţi de lacrimi când nu isbutea să aducă întreaga alinare durerilor ţăranilor lui.

Când ţara aceasta şi neamul acesta românesc ajunsese la răspântie, când fusese împins de inconştienţii nemernici până în marginea prăpăstiei şi a perzării ne-a fost cerut, şi înţelegând la timp pericolul, fără şovăire, s'a pus în serviciul ei, deşi cele mai mari primejdii se ridicaseră împotrivă-i ca un turbat vârtej.

„Da, sunt conştient de ce m'aşteaptă, de supremul sacrificiu ce mi se cere, dar sunt dator să-l fac pentru ţara mea scumpă, pentru poporul acesta pe care-l iubesc cu toată puterea sufletului meu şi pentru a cărui cruţare primesc orice sacrificiu şi aduc orice jertfă".

L-am dat ţării care ni l-a cerut fraţi ţărani, şi în scurtul timp cât a vegheat lângă inima ei, păzind-o ca un arhanghel cu sabie de foc de orice pericol, a pus aşezarea nouă, cinstită şi înţeleaptă în toate.

Neînfricat, deşi era pândit mişeleşte, la fiecare pas, la fiecare colţ de stradă, muncind zi şi noapte până la istovire, a adus ordine şi linişte în ţară, pentru ca să se poată lucra în tihnă la refacerea ei, pentru ca neamul acesta să poată păşi neturburat pe calea destinului său.

A înarmat, a hrănit, a echipat şi a pregătit oastea ţării, pe feciorii ţărănimii lui iubite, cari au simţit de îndată căldura dragotei lui, şi astfel le-a înălţat sufletul, le-a sporit puterea de jertfă şi sacrificiu.

A pornit cea mai vie campanie de înfăptuiri în toate direcţiile vieţii noastre de stat, vieţii economice şi sociale.

Cu toate acestea descreeraţii fii ai satanei scăpaţi din întunecările adânci ale iadului blestemat, ni l-au ucis mişeleşte, tocmai când mintea, înţelepciunea şi curajul lui ne erau mai trebuitoare ca oricând. Pare că o pedeapsă cerească s'a abătut asupra noastră pentru cine ştie ce păcat şi nelegiuire.

Ni l-au ucis fraţi ţărani! Ni l-au ucis fraţi Români, lipsind pe Scumpul nostru Suveran de înţelepciunea, pregătirea şi loialitatea unui atât de neîntrecut sfetnic al Său, lipsind ţara în aceste împrejurări atât de grele de un străjer atât de credincios şi de vrednic, lipsind pe sdrobita lui soţie şi pe nemângâiatul fecior, rămaşi singuri pe lume, de iubirea lui caldă de soţ şi tată, lipsindu-vă pe voi fraţi plugari din toate unghiurile ţării de ctitorul vostru şi de sprijinul său larg, aşa cum nu l-aţi avut dela nimeni altul.

Amintirea lui să o păstrăm de-a purerea.

Amin!

Cuvântarea d-lui Ignat Bartha

In numele minorităţii maghiare

D. dr. Ignat Bartha, deputat de Someş, a rostit următoarea cuvântare :

Măria Ta,
Intristată adunare,

Minoritatea maghiară din România plină de indignare în urma odiosului asasinat, cuprinsă azi de un sincer sentiment de doliu total, apleacă în faţa acestui catafalc, pe care îl plânge o întreagă naţiune, drapelul recunoştinţei. Marele dispărut, Armand Călinescu, fusese iniţiatorul de a se reglementa pe baze noui situaţiunea minorităţilor din România, intenţionând crearea şi stabilirea unei bune convieţuiri dintre naţiunea română şi minorităţi.

Marele dispărut, vecinic credincios sfetnic al Tronului, întru realizarea voinţei Regeşti, ca primul cetăţean al Ţării, a ştiut să înţeleagă momentele istorice şi a întins mâna sa caldă minorităţii maghiare, deschizând astfel perspectiva unor posibilităţi, pentru o armonioasă şi durabilă viaţă, comună.

El a plecat dintre noi înainte de a fi putut desăvârşi această mare operă. Promitem să contribuim la continuarea şi desăvârşirea acestei lucrări.

Plini de durere spunem hotărît, Numele Armand Călinescu este nemuritor; acest nume minoritatea maghiară îl va păstra pe vecie în loc de cinste şi onoare.

Să-i fie ţărâna uşoară!

Slujba religioasă pe peronul gării de Nord

Cuvântarea d-lui Hans Kaufmes

In numele minorităţii germane

D. dr. Hans Kaufmes, membru în Consiliul superior „F. R. N.", ajutor de primar al municipiului Braşov, a rostit următoarea cuvântare :

Măria Ta,
Intristată asistenţă,

In numele comunităţii germane din România şi în numele preşedintelui ei, Fritz Fabritius, ne-am prezentat să exprimăm via noastră părere de rău, în faţa acestui mormânt, care primeşte rămăşiţele pământeşti ale marelui om de Stat şi marelui fiu al naţiunii române, Armand Călinescu.

Am venit şi noi să zicem un veşnic rămas bun marelui dispărut. Dar am venit să-i mulţumim pentru înţelepciunea pe care întotdeauna a avut-o faţă de minorităţi.

Această înţelepciune şi-a manifestat-o prin realizări practice în mai multe rânduri şi în diferite domenii, dovedind că isvora din convingerea adâncă a omului de Stat.

Plecând dintre noi, rămâne un mare gol. Spiritul său însă va continua să ne îndrepte pe linia adânc trasată a înţelegerii vremurilor pe care le trăim. In acest sens vom urmări mai departe opera renaşterii ţării noastre, care se leagă atât de mult de numele său.

(Continuare in pag. 3-a)

BULETIN ARHEOLOGIC ŞI NUMISMATIC

ANTICHITĂŢI DIN TOMIS

III

Monete şi ponduri

Monetele din Tomis au fost cunoscute încă de mult atât de numismaţii străini, cât şi de primii colecţionari şi numismaţi români. Dar cel ce le-a adunat cu toată râvna formându-şi o colecţie completă de toate emisiunile, cel ce le-a studiat cu o mare pasiune şi a publicat lucrări de valoare asupra lor a fost marele nostru numismat M. C. Sutzu. Tot el a manifestat cel mai mare interes pentru pondurile din Tomis, pe care de asemenea le-a colecţionat şi le-a publicat atât în revistele noastre de specialitate, cât şi în cele străine. Incă fiind în viaţă, M. C. Sutzu a dăruit întreaga sa colecţie de monete şi ponduri Cabinetului Numismatic al Academiei Române şi a devenit astfel, împreună cu D. A. Sturdza, un ctitor principal al celui mai mare cabinet numismatic din ţara noastră.

Monetăria oraşului Tomis este mult mai recentă decât cea din Histria şi cea din Callatia (Mangalia), deoarece multă vreme Tomis a fost o schelă a Callatiei şi n'a devenit autonom decât pe la 250 în. d. Cr.

Din această cauză Tomitanii nici n'au emis monete de argint, ci numai monete de bronz şi o singură dată monete de aur.

In epoca autonomă — adică înainte de stăpânirea romană — tipurile monetelor din Tomis au în mare majoritate legături cu fraţii Dioscuri (Castor şi Pollux), patronii navigaţiei şi zeii protectori ai oraşului. Pe unele monete sunt reprezentate numai capetele alăturate ale acestori zei, iar pe revers caii lor (Fig. 1); pe altele ei călăresc galopând (Fig. 2) ori stau lângă cai şi-i ţin de frâu; însfârşit pe altele sunt numai atribute de ale lor: o căciulă între două stele (Fig. 3), două căciuli înstelate alăturate, două stele alăturate (Fig. 4), protomele cailor (Fig. 5), etc

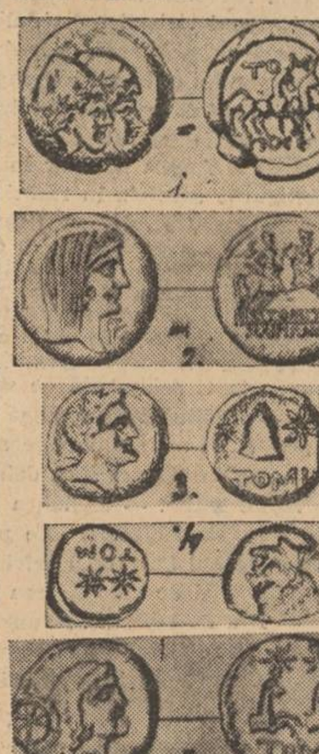

Pe monetele autonome se mai găsesc reprezentaţi: Hermes, Zeul negoţului, şi caduceul (Fig. 6); Zeus şi acvila (Fig. 7); Demeter şi spicul între două stele (Fig. 8). etc.

Pe la anul 89 în d. Cr. Tomi-

(Continuare in pag. 2-a)

Vas suedez scufundat

Oslo, 24 (Rador). — Corespondentul agenţiei „Reuter" transmite :

Cargobotul suedez „Gertrudbratt" s'a scufundat la sud de litoralul Suediei. Intregul echipagiu a ajuns cu bine pe uscat, cu luntrile de salvare, debarcând în Norvegia.

Se crede că vasul a fost scufundat de un submarin german asistat de un avion.

* * *

Explozie de grizu

intr'o mină de cărbuni din Germania

— 8 MORŢI, 14 RANIŢI —

Berlin, 24 (Rador). — O explozie de grizu s'a produs Sâmbătă în mina de cărbuni „Hannover" dela Bohhum-Hordel.

Până la miezul nopţii fuseseră scoşi opt morţi. Alţi 14 mineri au fost scoşi grav răniţi. Mai lipsesc nouă, probabil tot morţi.

Cum au scăpat ofiţerii unui vas britanic scufundat de un submarin german

Londra, 24 (Rador). — *Corespondentul agenţiei „Havas" transmite:*

Ofiţerii unui vas britanic scufundat de un submarin german au povestit întrevederea lor dramatică cu comandantul submarinului.

In timp ce vasul se scufunda, echipagiul a luat loc într'o barcă de salvare, care a fost remorcată de submarin. Comandantul submarinului a chemat pe bordul submarinului pe căpitan şi pe ofiţerii britanici şi le-a cerut să aleagă ce preferă: să-şi ia angajamentul că nu vor mai ieşi pe mare până la sfârşitul războiului, sau să rămână prizonierii submarinului german până când vor putea fi debarcaţi şi internaţi.

„Dacă vă călcaţi cuvântul, veţi suferi consecinţele", a spus comandantul german unuia dintre ofiţeri.

Echipagiul german a dat apoi marinarilor englezi ţigări şi 24 de sticle de bere. Barca a fost apoi părăsită în voia valurilor. Ea a fost găsită după 33 de ore de un vas belgian şi echipagiul se află acum în siguranţă.

Grav accident de cale ferată in Iugoslavia

Şase morţi şi zece grav răniţi

Belgrad, 24 (Rador). — O nenorocire de cale ferată s'a întâmplat în staţia Ivanuska, pe linia Bania Luka-Friedorf.

Ultimele vagoane ale unui tren militar s'au desprins şi au luat-o îndărăt pe o pantă ciocnindu-se de un tren de călători care venea din spate.

Sunt şase soldaţi morţi şi zece grav răniţi.

Evenimentele internaţionale pe ziua de Duminică

FRANŢA. — Primarul oraşului Verdun a adresat oraşului Varşovia un mesaj exprimând admiraţia Verdunului pentru „apărarea eroică" a Varşoviei — „măreţ exemplu care apare ca expresia voinţei comune de a dobândi izbânda hotărîtoare în lupta pentru civilizaţie şi libertate".

— Agenţia Havas transmite că ştiri primite din Berlin arată că guvernul Reichului va lua în cursul săptămânei care începe, importante hotărîri.

— Numirea d-lui Renzo Sawara ca ambasador al Japoniei la Paris, a fost primită în mod favorabil — spune agenţia Havas. Prin numirea noului ambasador, guvernul din Tokio — adaogă numita agenţie, — înlesneşte dezvoltarea contacturilor stabilite la Tokio între ambasadorul Franţei şi noul guvern japonez.

— Ziarele pariziene de Duminică se ocupă în special de discursul d-lui Mussolini. In general credinţa că ar putea fi localizat conflictul, după cum reese din discursul Ducelui, este considerată ca greşită de ziarele pariziene. „Franţa şi Anglia — scrie „Excelsior" — înţeleg să ducă mai departe războiul cu Germania".

— Ambasadorul Statelor Unite la Varşovia, d. Biddle, a sosit la Paris unde a declarat unui reprezentant al agenţiei Havas că aviaţia germană a bombardat populaţia civilă atacând-o şi cu mitralierele.

— Corespondentul agenţiei Reuter la Paris transmite că ambasadorul Poloniei din capitala Franţei, a dat ordin ca toţi polonezii între 17 şi 45 ani, aflaţi în Franţa, să fie recrutaţi în mod obligatoriu şi încorporaţi în „armata polonă din Franţa" în virtutea acordului franco-polon din 9 Septembrie 1939.

GERMANIA. — Ocupându-se de discursul d-lui Mussolini „Voelkischer Beobachter" scrie că Ducele „a întrerupt tăcerea fără să pronunţe un cuvânt hotărîtor". Italia fascistă — adaogă ziarul — este în stare de veghe „aşteptând ceasul său". Şi „Voelkischer Beobachter" precizează: „acest ceas va putea să fie ceasul păcii, dacă cele două puteri occidentale dau ascutare cuvintelor pe care li le-a adresat Ducele".

— D. dr. Goebbels, ministrul propagandei Reichului, a declarat reprezentanţilor presei străine că Germania este hotărîtă să respecte nu numai neutralitatea Belgiei, a Olandei şi a Luxembourgului, dar şi aceea a tuturor celorlalte ţări. D. Goebels a adăugat că situaţia în protectoratul Boemiei şi Moraviei „este consolidată în mod absolut."

(Continuare in pag. 2-a)

Un mare cartier muncitoresc

in regiunea de sud a Ardealului

Lucrările edilitare ale noului cartier „Regele Carol II"
(Darea de seamă în corpul ziarului)